

RZECZPOSPOLITA POLSKA

Warszawa, dnia *18. 07.* 2016 r.

PROKURATOR GENERALNY

PK I BP 025.135.2016

Pan

Adam Podgórski

Zastępca Szefa

Kancelarii Sejmu

Szanowny Panie,

W nawiązaniu do pisma z dnia 20 czerwca 2016 r., nr GMS-WP-173-161/16, dotyczącego senackiego projektu ustawy o zmianie ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, przekazanego Prokuratorowi Generalnemu do wyrażenia opinii w trybie art. 3 § 1 pkt 12 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze (Dz. U. poz. 177), uprzejmie przedstawiam następujące stanowisko.

Projektowane zmiany w ustawie o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, dalej określonej jako ustawa lutowa, w zakresie poszerzenia zakresu podmiotowego tej ustawy o osoby, które poniosły szkodę lub doznały krzywdy w związku z wydaniem wobec nich niewykonanych orzeczeń sądowych albo niewykonanych decyzji o internowaniu w stanie wojennym, realizują zasadę sprawiedliwości społecznej wynikającą z art. 2 Konstytucji.

Brak możliwości dochodzenia roszczeń przez te osoby został zasygnalizowany w skierowanym do Senatu wystąpieniu Rzecznika Praw Obywatelskich, jak również był sygnalizowany w rozstrzygnięciach Trybunału Konstytucyjnego (postanowienie z dnia 2 grudnia 2014 r., sygn. akt SK 7/14, OTK ZU seria A nr 11/2014, poz. 123, wyrok z 16 marca 2011 r., sygn. K 35/08, OTK ZU nr 2/A/2011, poz. 11), który dostrzegł potrzebę zadośćuczynienia także tym osobom.

SEKRETARIAT Z-CY SZEFA KS

L. dz.

Data wpływu **19. 07. 2016**

Projektowane zmiany w zakresie problematyki przedawnienia roszczeń o odszkodowanie i zadośćuczynienie – wyeliminowanie formalnego ograniczenia co do możliwości dochodzenia roszczeń w postaci rocznego terminu na zgłoszenie roszczenia o odszkodowanie lub zadośćuczynienie, liczonego od dnia uprawomocnienia się stwierdzenia nieważności orzeczenia i równoczesne wskazanie, że roszczenia dochodzone na podstawie *ustawy lutowej* nie podlegają przedawnieniu, realizują zasadę sprawiedliwości społecznej wynikającą z art. 2 Konstytucji. Wyłączenie przedawnienia tych roszczeń, o ile umożliwi przyznanie rekompensaty w związku z formą represji w postaci pozbawienia wolności, wzmocni ochronę wynikającą z art. 41 ust. 5 Konstytucji, zgodnie z którym każdy bezprawnie pozbawiony wolności ma prawo do odszkodowania.

W odniesieniu do projektowanych zmian poszerzających zakres podmiotowy *ustawy lutowej* wątpliwości może nasuwać objęcie tą ustawą grupy osób, które otrzymały status osoby represjonowanej z powodów politycznych na podstawie *ustawy z dnia 20 marca 2015 r. o działaczach opozycji antykomunistycznej oraz osobach represjonowanych z powodów politycznych*, ale wobec których nie wydano żadnego orzeczenia lub decyzji, których dotyczy *ustawa lutowa*.

Zgodnie z art. 3 *ustawy z dnia 20 marca 2015 r.*, zakres pojęcia „osoba represjonowana z powodów politycznych” jest bardzo szeroki, obejmując każdą osobę, która „w okresie od dnia 1 stycznia 1956 r. do dnia 4 czerwca 1989 r.:

1) przebywała w:

a) więzieniu lub innym miejscu odosobnienia na terytorium Polski na mocy wyroku wydanego w latach 1956-1989 albo bez wyroku jednorazowo przez okres dłuższy niż 48 godzin lub wielokrotnie przez łączny okres dłuższy niż 30 dni, za działalność na rzecz odzyskania przez Polskę niepodległości i suwerenności lub respektowania politycznych praw człowieka w Polsce,

b) ośrodka odosobnienia na podstawie art. 42 dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym (Dz. U. Nr 29, poz. 154, z późn. zm.) za działalność na rzecz odzyskania przez Polskę niepodległości i suwerenności lub respektowania politycznych praw człowieka w Polsce;

2) przez okres powyżej 30 dni pełniła zasadniczą służbę wojskową lub czynną służbę wojskową w ramach ćwiczeń wojskowych, do której odbycia została powołana z przyczyn politycznych za działalność na rzecz odzyskania przez Polskę niepodległości i suwerenności lub respektowania politycznych praw człowieka w Polsce;

3) brała udział w wystąpieniu wolnościowym na rzecz odzyskania przez Polskę niepodległości i suwerenności lub respektowania politycznych praw człowieka w Polsce i w związku z tym:

- a) na skutek działania wojska, milicji lub organów bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 5 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz. U. z 2014 r. poz. 1075), zwanych dalej <organami bezpieczeństwa państwa>, poniosła śmierć, doznała uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia na okres dłuższy niż 7 dni,
 - b) była inwigilowana przez organy bezpieczeństwa państwa i podjęto wobec niej bezprawne działanie polegające na popełnieniu na jej szkodę przestępstwa lub wykroczenia,
 - c) była pozbawiona możliwości wykonywania swojego zawodu,
 - d) została z nią rozwiązana umowa o pracę,
 - e) została relegowana z uczelni wyższej lub innej szkoły,
 - f) była objęta zakazem publikacji przez Główny Urząd Kontroli Prasy, Publikacji i Widowisk, wojewódzki lub miejski urząd kontroli prasy, publikacji i widowisk albo Główny Urząd Kontroli Publikacji i Widowisk lub okręgowy urząd kontroli publikacji i widowisk przez okres dłuższy niż jeden rok;
- 4) była poszukiwana listem gończym, oskarżona lub skazana za popełnienie przestępstwa lub wielokrotnie skazywana za popełnienie wykroczenia, za działalność na rzecz odzyskania przez Polskę niepodległości i suwerenności lub respektowania politycznych praw człowieka w Polsce.”.

W związku z tym zasadne jest poddanie pod rozważenie rozwiązania polegającego na rezygnacji z regulowania problematyki odszkodowania i zadośćuczynienia za szkody i krzywdy wynikłe z działalności tych osób na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego w *ustawie lutowej*, i unormowanie tej materii w ustawie odrębnej autonomicznej.

Zasygnalizowania wymaga przy tym fakt, iż proponowane w senackim projekcie uzupełnienie zakresu podmiotowego *ustawy lutowej* o osoby, które otrzymały status działacza opozycji antykomunistycznej na podstawie *ustawy z dnia 20 marca 2015 r.*, a które jednocześnie, na podstawie tej samej ustawy, nie otrzymały statusu osoby represjonowanej z powodów politycznych (funktor „lub” użyty w projektowanym art. 8b ust. 1 *ustawy lutowej*), nie jest spójne z tytułem, materia i celem *ustawy lutowej*.

Co nadto istotne, w wypadku osoby spełniającej wyłącznie określone w art. 2 ust. 1 *ustawy z dnia 20 marca 2015 r.* kryteria uzasadniające uznanie jej za „działacza opozycji

antykomunistycznej” mogą zachodzić wątpliwości co do faktycznej podstawy przysługującego jej od Skarbu Państwa, zgodnie z projektowanym przepisem, odszkodowania i zadośćuczynienia, jeżeli osoba taka uniknęła represji lub innych skierowanych przeciwko niej działań organów władzy, a tym samym nie doznała szkody lub krzywdy w związku z prowadzoną przez nią działalnością opozycyjną.

Z poważaniem

Zastępca Prokuratora
Generalnego

Marek Pasiełek

